

Integrovaná ochrana luskovin

Šafář J., Blažek L., Seidenglanz. M.

AGRITEC výzkum, šlechtění a služby s. r. o., Šumperk

e-mail: safar@agritec.cz, blazek@agritec.cz, seidenglanz@agritec.cz

Pěstební opatření

Charakteristika luskovin a střídání plodin:

- Přerušovače obilných sledů s potřebnými fyto-sanitárními účinky
- Obohacení půdy o vzdušný dusík
- Rozšiřují koloběh živin tím, že je čerpají i z méně přístupných forem, které jsou nedostupné ostatním plodinám.
- Zlepšují fyzikální stav půdy a dosahují na živiny z větších hloubek
- Minimální odstup 3–4 roky dle plodiny (s výjimkou sóji, např. hrách vyžaduje 4 roky, bob 3 roky).

Volba pozemku

- Vyrovnaný podíl živin
- Ne příliš lehké půdy (snadno vysychají)
- Dostatečná vzdálenost od vojtěškových a jetelových porostů (zdroj škůdců)

Zakládání porostů

- Časné setí (nejlépe konec března)
- Vhodný výběr odrůdy
- Výsev zdravého osiva, fungicidní moření, podpora nodulace (preparáty s vhodnými kmeny bakterií rodu *Rhizobium*).
- Obsev pozemků ranějšími odrůdami (snížení napadení zrnokazy)
- Regulace zaplevelení (preemergentní ošetření)

Významní škůdci luskovin

Škůdci na listech

- 🌿 Listopasi
- 🌿 Mšice
- 🌿 Třásněnky (květy)
- 🌿 Svilušky
- 🌿 Babočka bodláková

Škůdci na kořenech

- 🌿 Listopasi
- 🌿 Larvy květilek
- 🌿 Drátovci a háďátka

Škůdci lusků/semen

- 🌿 Zrnokazi
- 🌿 Obaleč hrachový
- 🌿 Třásněnky

Škůdci na listech/kořenech – listopasi

HRÁCH: L. čárkovaný

SÓJA: u nás (zatím) bez významu
(*Sitona lineatus*, *S. macularius*, *S. humeralis*)

LUPINA: v některých porostech zaznamenán vyšší výskyt
listopasa bobového (*Sitona gressorius*)

BOB: zejména L. čárkovaný, menší škodlivost než na hrachu
(larvy)

- 🌿 Dospělci – typické výkusy na palistech (březen, duben).
- 🌿 Nebezpečná je ztráta asimilační plochy blížící se úrovni 30 % v BBCH 11–12(14)
- 🌿 Larvy – poškození kořenů
- 🌿 Insekticidy (postřik) aplikované při nižší úrovni napadení přinesou jen komplikace.

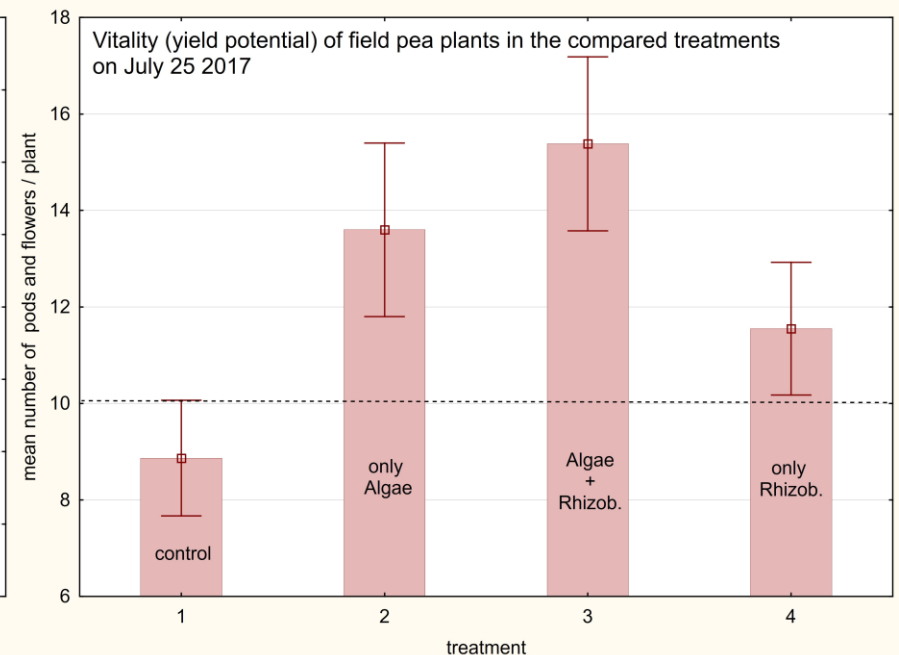
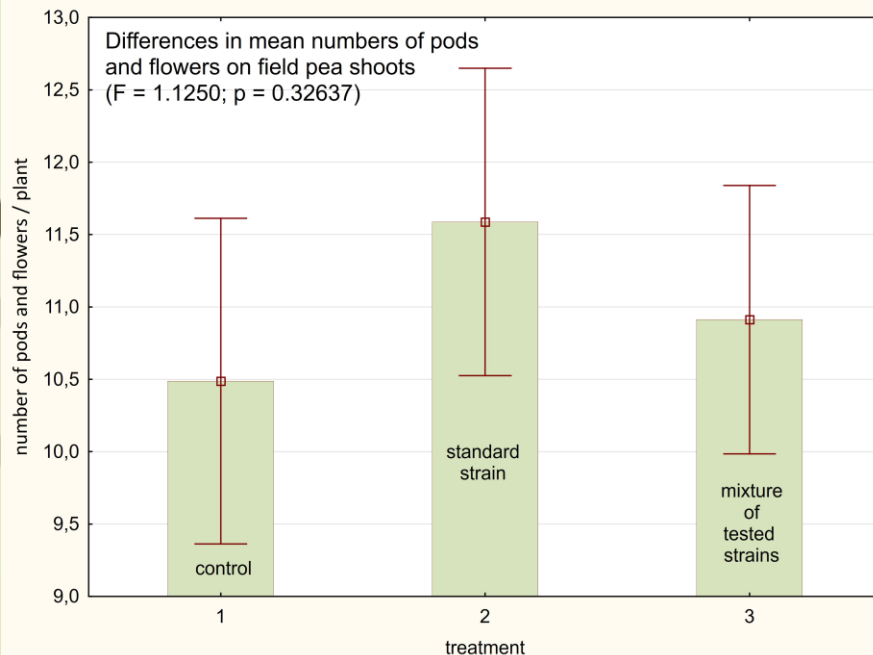
LISTOPASI – OCHRANA

Agronomické možnosti:

🌱 Časné setí (březen)

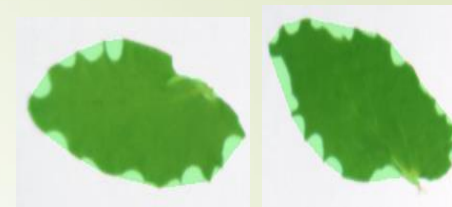
🌱 Udělat vše, co může přispět k vyšší nodulaci (větší počet hlízek na kořen) a k prodloužení jejich životnosti (z fenologického hlediska): druh a typ půdy, živiny v půdě - hnojení, očkování semen....

🌱 Vojtěška, jetel a TTP: možný zdroj napadení

Listopasi – možné komplikace účinku insekticidů

- ❖ Negativní účinek insekticidu na růst palistů je větší než ztráta asimilační plochy způsobená žírem brouků.
- ❖ Postřik nezapojeného porostu má výrazný negativní dopad na brouky (larvy) z čeledí střevlíkovití a drabčičkovití – výsledkem je nižší predace vajíček a larev listopasů a vyšší poškození kořenů.

- 17 %

- 23,5 %

(střevlíci jsou na orné půdě velmi hojní v jarních měsících)

Samičky kladou každý den kolem 75 vajíček od doby počátku žíru

Vajíčka jsou na palistech nebo v půdních prasklinách

2–20 tisíc vajíček na 1 m²

Délka vývoje vajíček: 12–14 dní (při 16–20°C)

Pterostichus melanarius

Poecilus cupreus

Pseudoophonus rufipes

Škůdci na listech - mšice

HRÁCH

Kyjatka hrachová

- 🌿 Přenos virových infekcí PEMV, PSbMV
- 🌿 Prahový výskyt: 3–5 jedinců (larvy + dospělci) na rostlinu
- 🌿 Monitoring v porostu – asi od poloviny května – zejména po teplé zimě
- 🌿 Přirození nepřátelé – pestřenky (larvy), lumčící, entomopatogenní houby

BOB

Mšice maková

- 🌿 Přenos viróz

SÓJA – mšice (*Acyrtosiphon pisum*, *Aphis craccivora*, *Aphis fabae* a snad také *Myzus persicae*) – zatím malý význam

Hrách: kyjatka hrachová (*Acyrtosiphon pisum*)

Agronomická opatření:

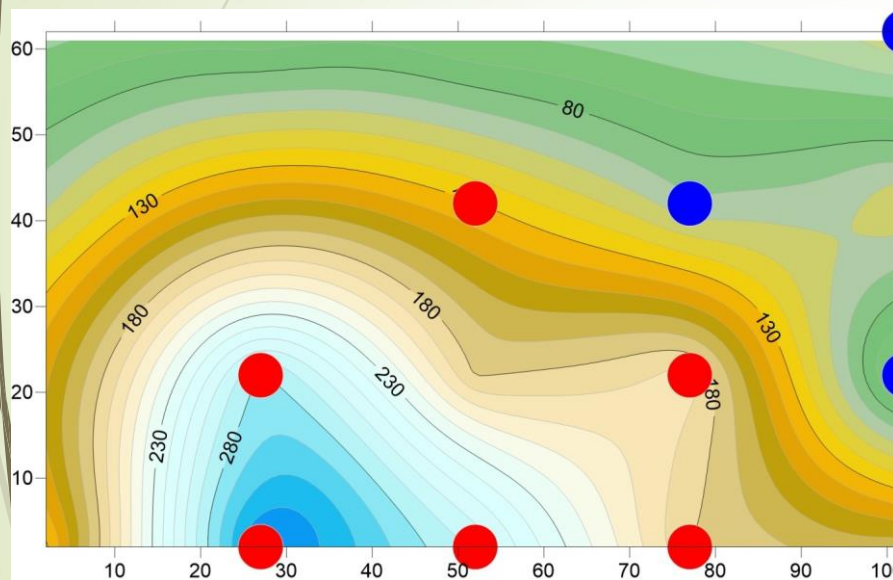
- 🌿 Časné setí (březen): posunout možný přenos virů do co možná nejpozdější fáze vývoje rostlin – nižší negativní vliv PEMV, PSbMV na výnos.
- 🌿 Založit porost jako směsku s jarní pšenicí nebo ječmenem (40–60 % hrách / 60–40 % obilí).

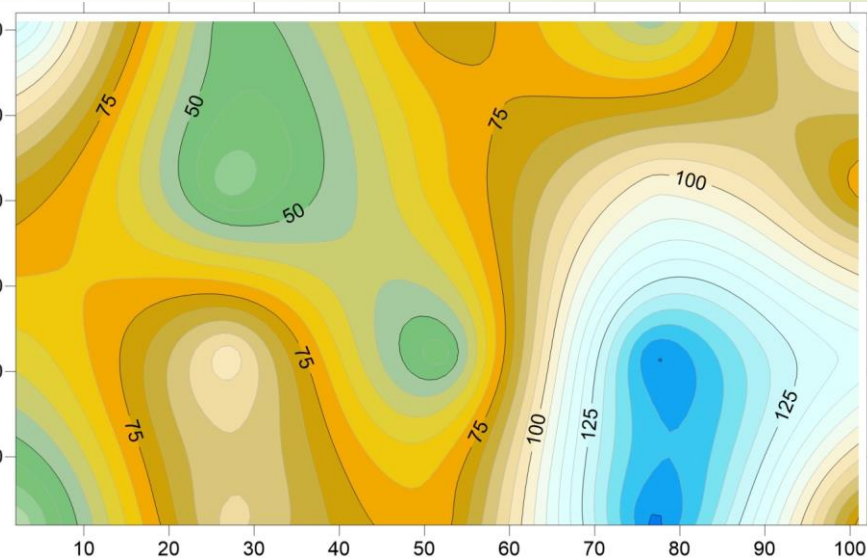

Poecilus cupreus (suma) 2017 vs. suma kyjatek

monokultura hrách

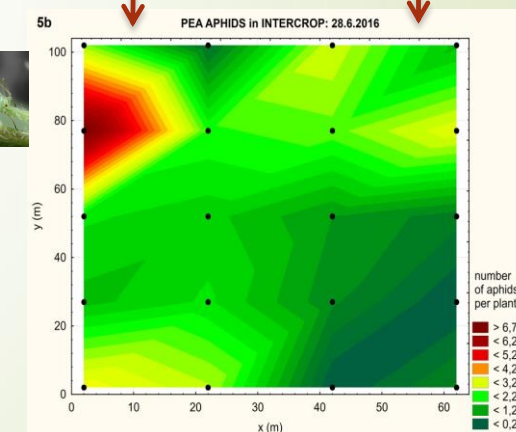
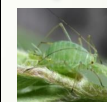
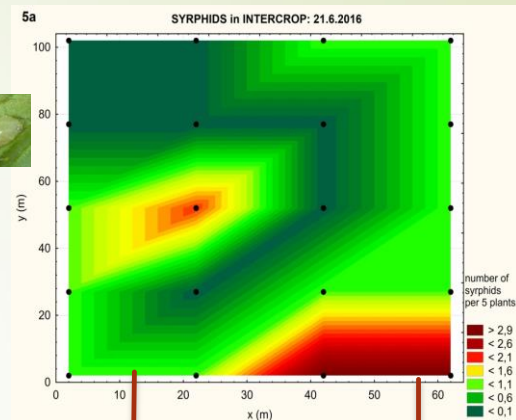
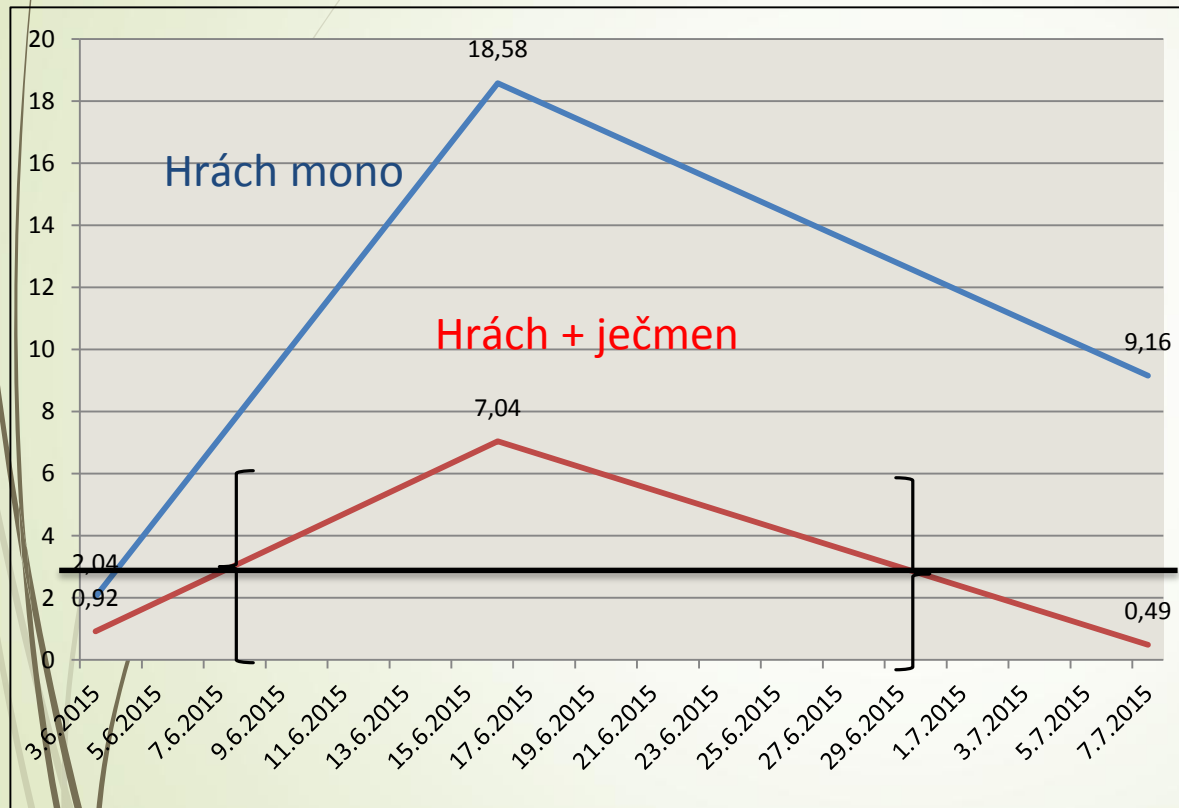

směska jj + hrách - vpravo

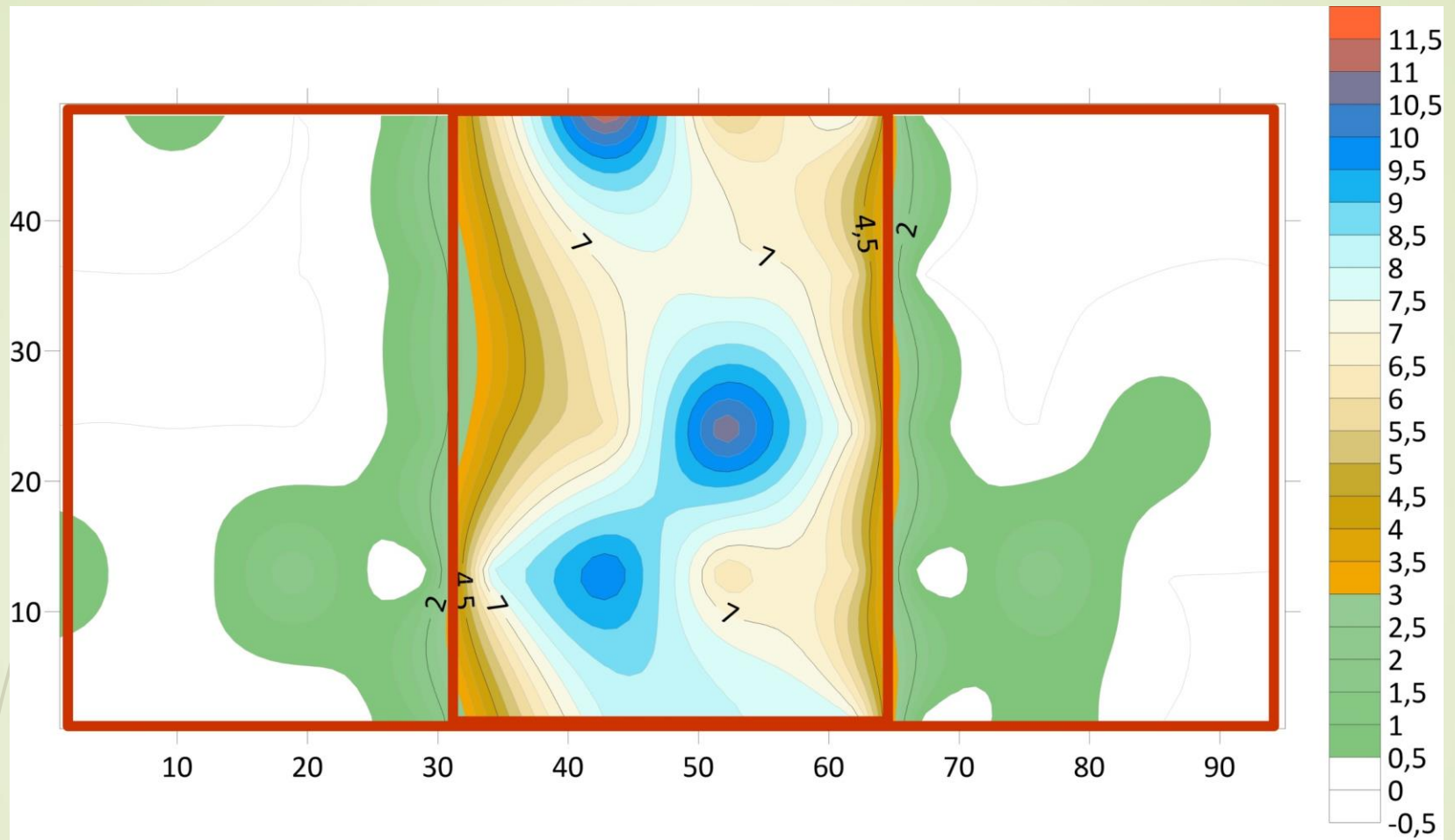

Struktura (složení) porostů luskovin (hrách, bob) má výrazný vliv na výskyt a disperzi škůdců v porostech:

Prostorové i časové souvislosti mezi výskytem a disperzí kolonií mšic a jejich predátorů (parazitoidů) jsou těsnější ve směskách – proto zde kolonie dříve upadají

Při výběru insekticidů zohledňovat jejich případný vliv na přirozené nepřátele mšic, včely a necílové organismy vůbec (využívat RLP ÚKZÚZ)

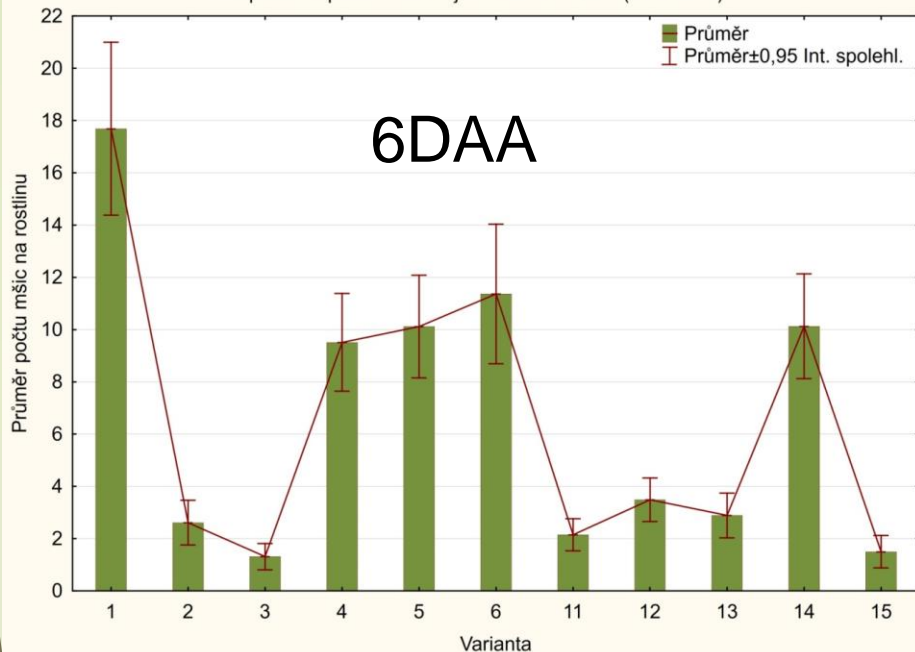

HRÁCH + JEČMEN
50:50

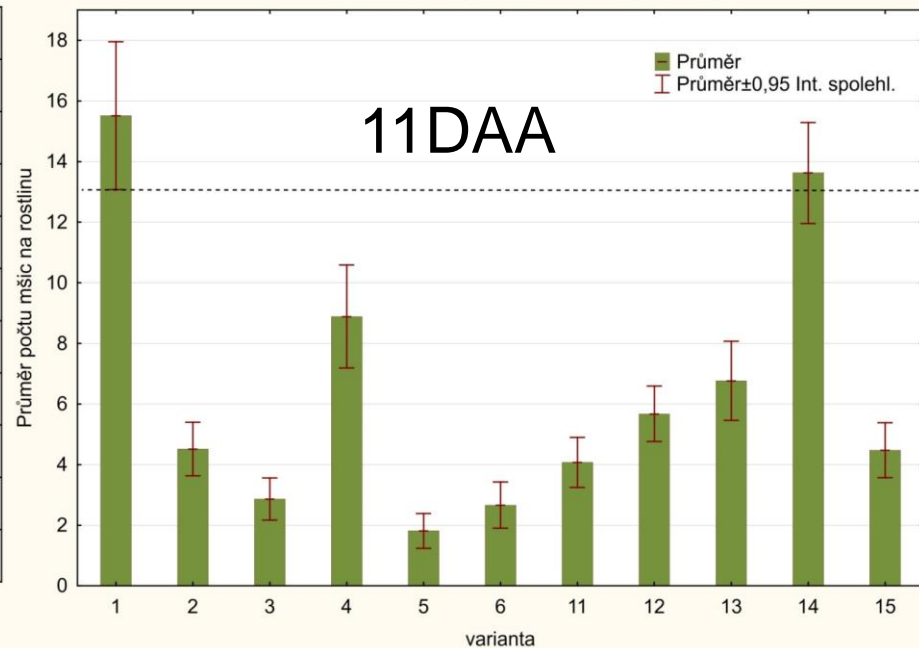
HRÁCH
(monokultura)

HRÁCH + PŠENICE
50:50

Graf průměru počtu mšic na jednotlivou rostlinu (31.5.2018)

Graf průměru počtu mšic na jednotlivou rostlinu (5.6.2018)

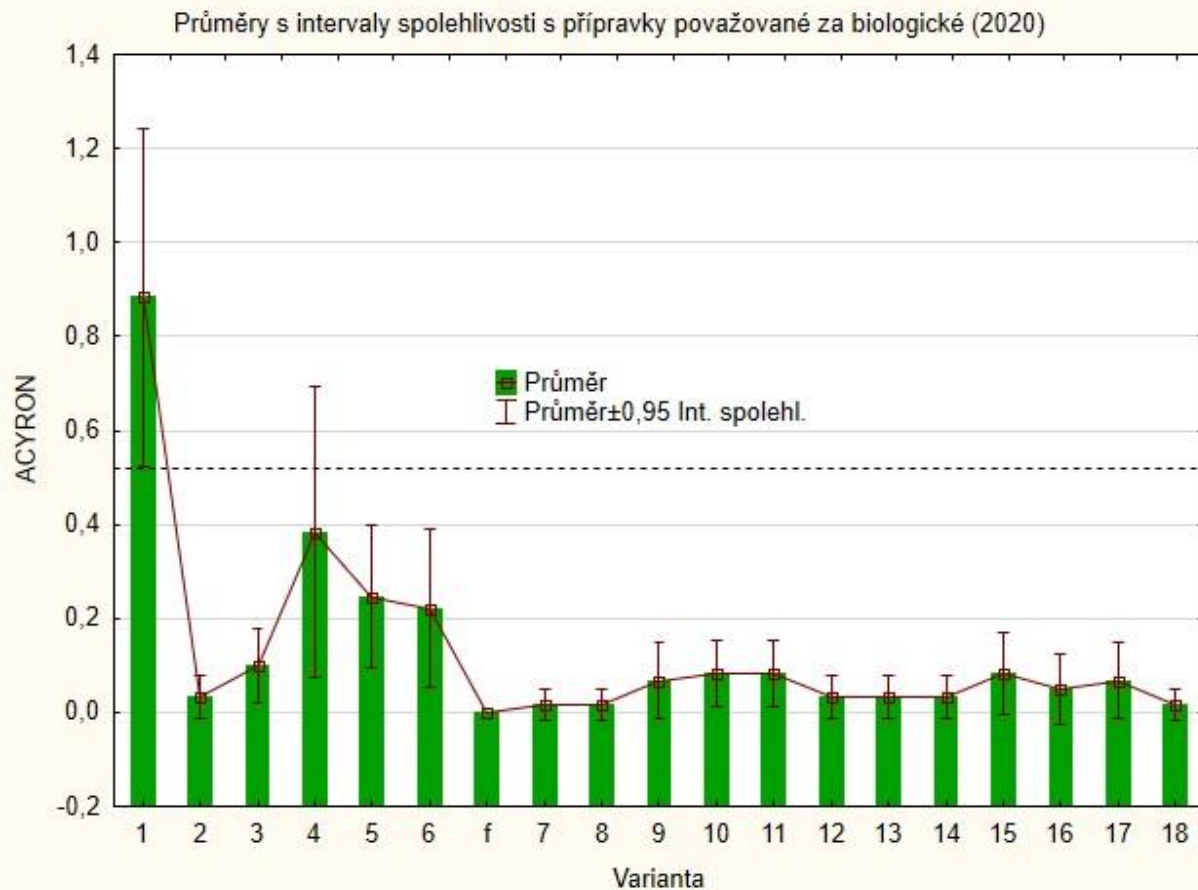

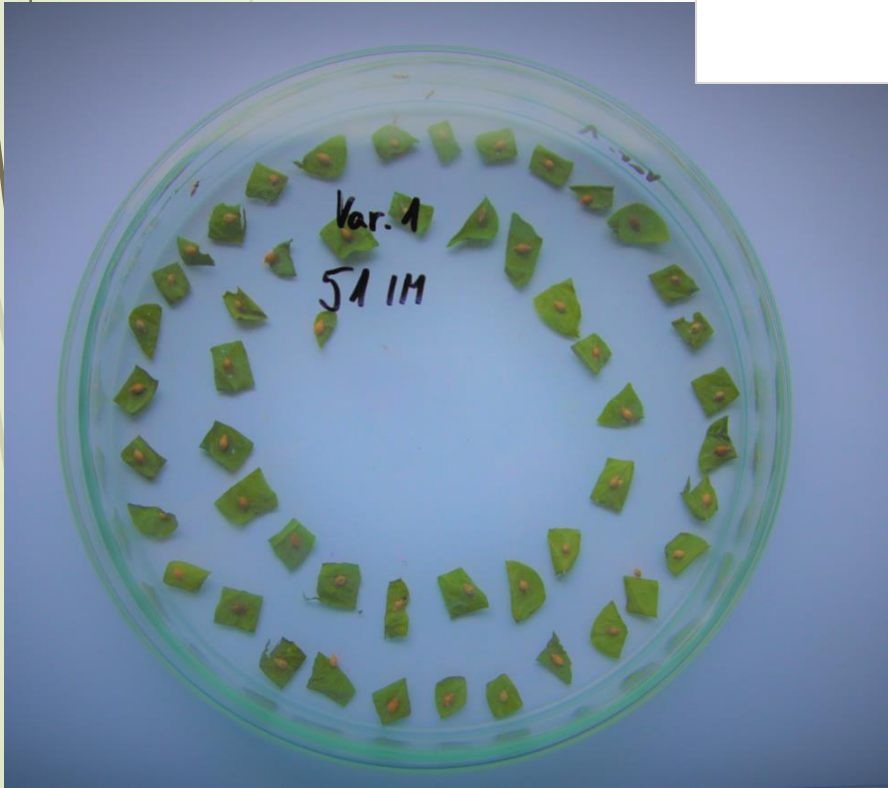
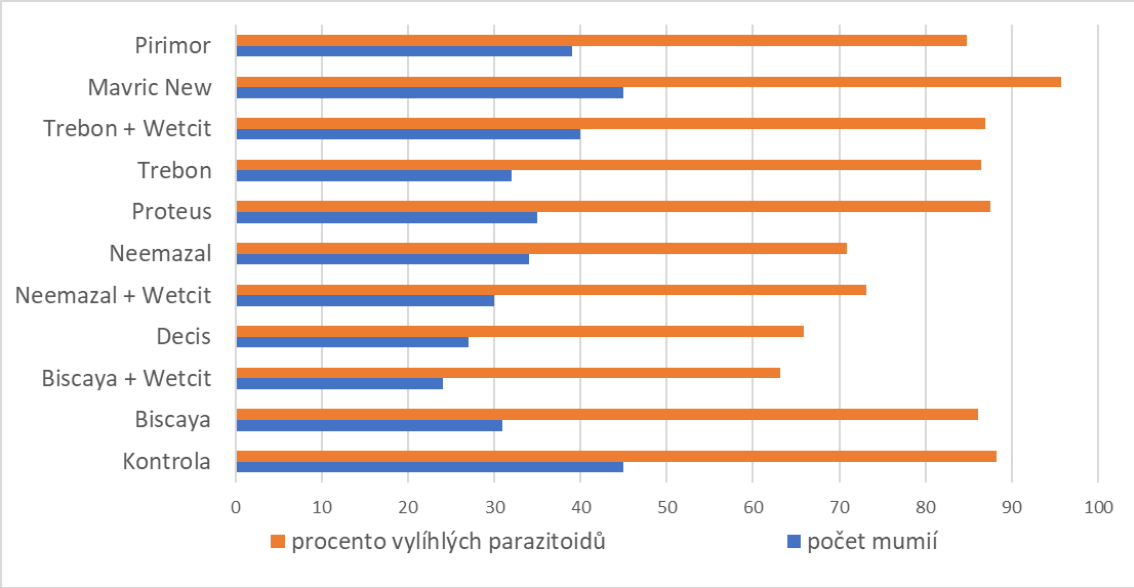
HSD Tukeyův test
Varianta p (0,05)

Varianta	Napadení 31.5.2018		Účinnost (% kontroly) 31.05.2018		Napadení 5.6.2018		Účinnost (% kontroly) 05.06.2018	
	Průměr	Skupina	Průměr	Skupina	Průměr	Skupina	Průměr	Skupina
1. Kontrola	17,7	a	0		15,5	a	0	
2. Biscaya	2,61	cde	82,97	c	4,51	f	73,83	e
3. Biscaya+Wetcit	1,31	e	92,14	a	2,86	h	80,31	c
4. DecisMega	9,51	bcd	38,55	i	8,89	c	52,76	h
5. Neemazal+Wetcit	10,1	bc	42,41	h	1,81	j	90,1	a
6. Neemazal	11,4	ab	45,05	g	2,66	i	84,12	b
11. Proteus	2,15	de	86,84	d	4,08	g	75,83	d
12. Trebon	3,49	cde	64,81	b	5,68	e	56,89	g
13. Trebon+Wetcit	2,89	cde	80,91	e	6,76	d	61,56	f
14. MavrikNew	9,81	bc	40,72	d	9,05	b	47,42	i
15. Pirimor	1,81	e	90,72	f	4,05	g	75,4	d

Varianta	Mšice	Skupina látek
1	Kontrola	
2	Biscaya	neonikotionid
3	Biscaya + Wetcit (smáčedlo)	neonikotionid + alkoholethoxylát
4	Decis Mega	pyretroid
5	Neemazal + Wetcit (smáčedlo)	limonoid + alkoholethoxylát
6	Neemazal	limonoid
11	Proteus	neonikotionid + pyretroid
12	Trebon	pyretroid
13	Trebon + Wetcit (smáčedlo)	pyretroid + alkoholethoxylát
14	Mavrik New	pyretroid
15	Pirimor	karbamát

Varianta	ACYRON
1	Kontrola
2	Biscaya
3	Silicea D6
4	Silicea D6 + Wetcit
5	Neemazal + Wetcit
6	Neemazal
7	Pirimor (S)
8	Pirimor (S)
9	Spinetoram
10	Chrysoperla carnea
11	Rock effect
12	Rock effect + wetcit
13	Trebon
14	Mavric New
15	Bufo rana C30
16	Skořicový olej
17	Spinetoram
18	Pirimor (S)

Název přípravku	Název účinné látky	Používání do	Použití
MOSPILAN MIZU 120 SL	Acetamiprid	28.02.2034	kyjatka, zrnokaz
CYPERKILL MAX aj.	Cypermethrin	31.10.2025	listopasi, housenky, mšice
Decis Mega aj.	Deltamethrin	15.08.2027	mšice, třásněnky
Affirm	Emamektin benzoát	30.11.2025	obaleč hrachový
Sivanto prime	Flupyradifuron	09.12.2026	kyjatka, třásněnky
Nexide	Gamma-cyhalothrin	31.03.2025	kyjatka
Karate Zeon 050 CS aj.	Lambda-cyhalothrin	31.08.2026	listopasi, mšice
Pirimor 50 WG	Pirimikarb	15.03.2026	mšice

Třásněnky (zejména *Kakothrips pisivorus*)

- ✔ Početnější v letech se suchými a teplými jary
- ✔ Škodí larvy i dospělci (larvy jsou oranžové)
- ✔ Soustředí se na generativní orgány: napadené květy usychají – vznik deformovaných plodů.
- ✔ PRÁH: 2 vajíčka / 1 poupě resp. květ (z praktického hlediska velmi složité)
- ✔ Pouze pyretroidy registrovány (postřikové)
- ✔ Časné setí (březen)
- ✔ Porosty na lehkých půdách jsou více ohroženy tímto škůdcem zejména při jižní či jihovýchodní expozici pozemku.
- ✔ *Alfa-cypermethrin, Deltamethrin, Lambda-cyhalothrin, Spirotetramat, Beauveria bassiana ATCC-74040, kopřiva)

Obaleč hrachový (*Cydia nigricana*) - ochrana

Agronomická opatření:

- Orba po sklizni hrachu
- Pokud byl sklizený porost silně napaden – nový nezakládat v jeho blízkosti
- Vyšší podíl obilovin ve směskách s hrachem zřejmě snižuje jeho atraktivitu pro kladoucí samičky obaleče
- Feromonový lapák (Deltastop CN)** – informace o letové aktivitě
Registrované insekticidy: pouze pyretroidy (kontaktní účinek, nízký efekt při teplotách nad 25°C): **alpha-cypermethrin, cypermethrin, deltamethrin, lambda-cyhalothrin; Bt ssp. Kurstaki, Emamektin benzonát**

Škůdci semen – zrnokazi

Zrnokaz hrachový

(*Bruchus pisorum*)

- ❧ Samičky kladou vajíčka na malé zelené lusky
- ❧ Preferují spodní nody (porost kvete)
- ❧ Nutno zasáhnout na samém počátku kladení
- ❧ Registrované insekticidy mají poměrně nízkou účinnost na vajíčka i larvy

Zrnokaz bobový

(*Bruchus rufimanus*)

- ❧ Napadá fazole, boby i hrách
- ❧ Znehodnocení semen

zrnokaz fazolový na hrachu

zrnokaz hrachový – problematický škůdce: Co víme:

- 1) Ochrana proti zrnokazům založená na aplikaci insekticidů není snadná (metodika, prahy, způsob monitoringu). Přímo na z. hrachového není ani registrován žádný insekticid
- 2) Nízká účinnost insekticidů v polních podmínkách je běžná (pyrethroidy, neonicotinoidy), registrován lambda-cyhalothrin, acetamiprid
- 3) Přitom i relativně nízká úroveň napadení semen (několik procent) může narušit záměry producenta (osivo, lidská výživa)
- 4) Rezistentní odrůdy (genotypy) nejsou (ani zdroje rezistence nejsou známe).

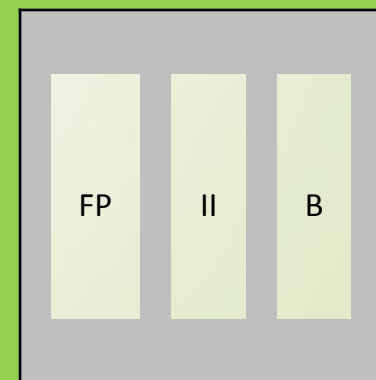
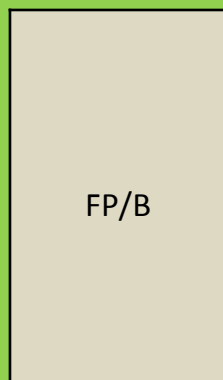

Využití rannější odrůdy hrachu jako TRAP CROP (= past) na kladoucí samičky zrnokaza hrachového

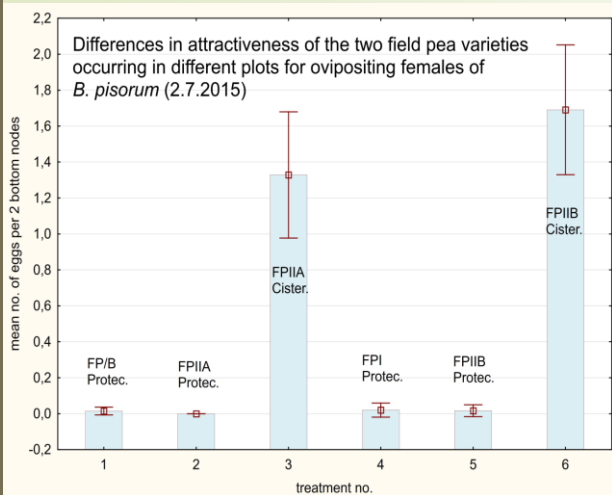
Dvě základní otázky:

- 1) Je možné samice z. hrachového přilákat ranější odrůdou?
- 2) Jestli ano - je možné docílit, aby kladly jen na lusky této odrůdy?

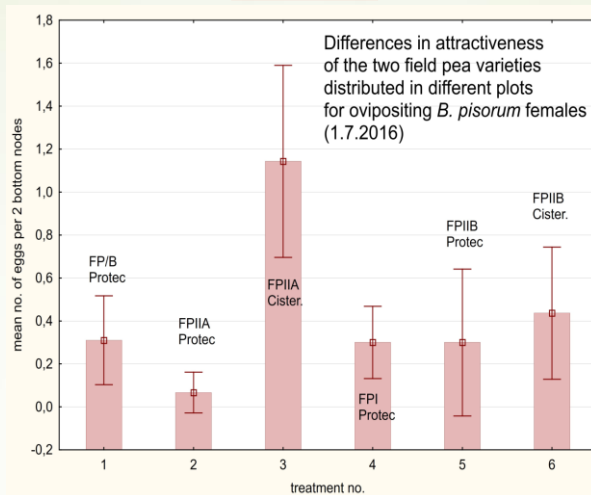

Ve dvou ze tří let posloužila raná odrůda (Cisterski) hlavní odrůdě (Protecta) jako spolehlivý nástroj ochrany před napadením zrnokazem hrachovým.

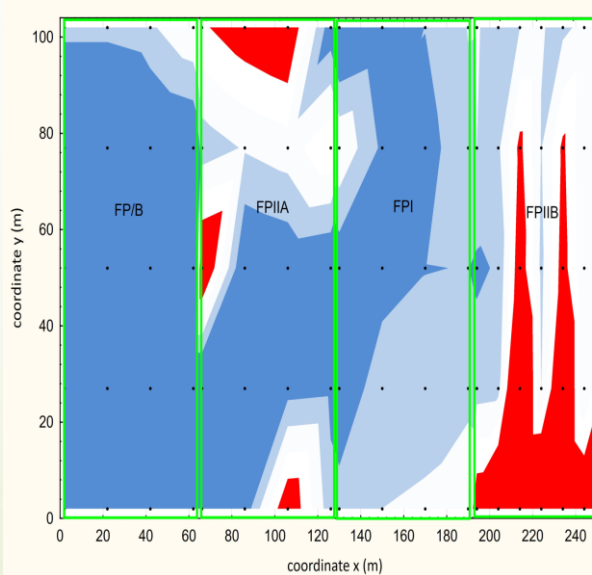
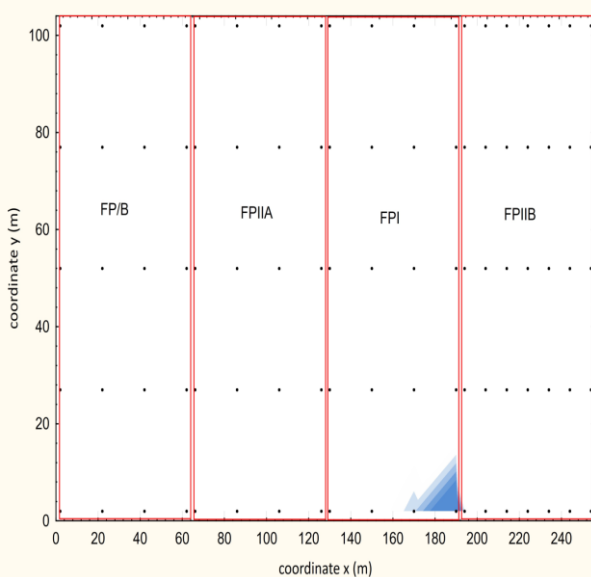
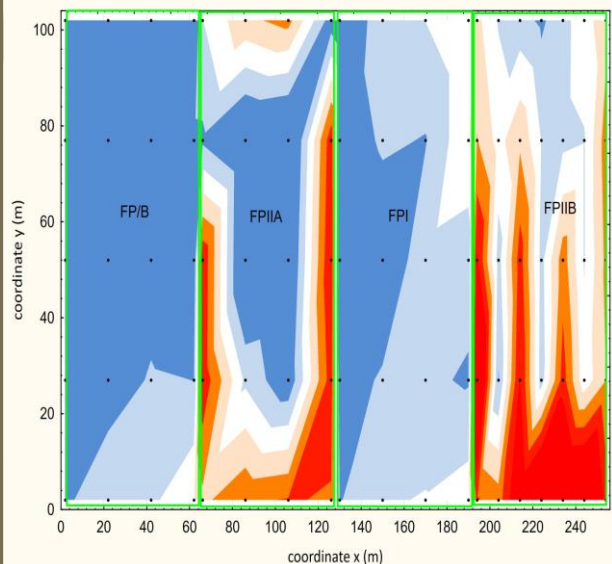
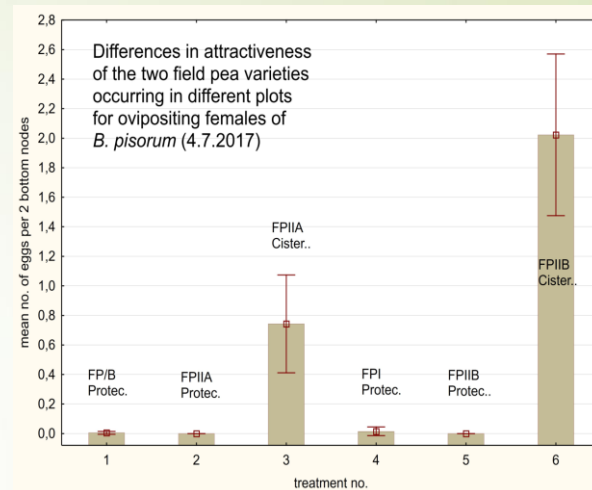
2015

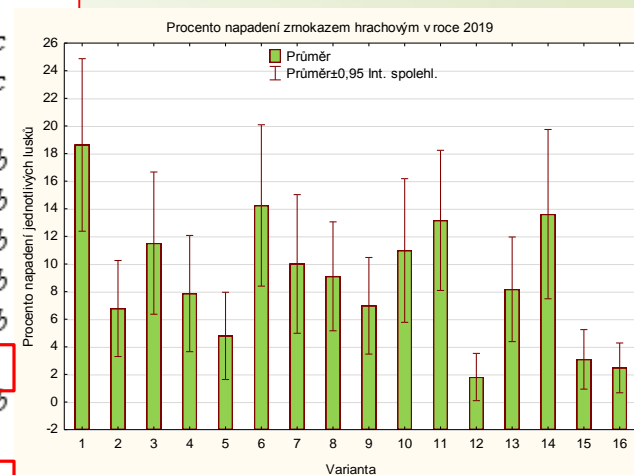
2016

2017

Varianta	Počátek Kladení	Vrchol Kladení	Napadení (%)	Účinnost	Napadení* (%)	Účinnost*
1	Kontrola	Kontrola	18,63 ±6,34		16,14 ±7,79	
2		Neemazal	6,77 ±3,53	64b	7,74 ±3,00	52ab
3		Neemazal + Wet.	11,51 ±5,22	38ab	15,59 ±5,90	3a
4	Biscaya		7,86 ±4,27	58b	9,40 ±5,44	42bc
5	Neemazal + Wet.		4,79 ±3,20	74bc	4,29 ±2,24	73bc
6	Neemazal		14,24 ±5,92	24ab	15,99 ±7,67	1a
7		Spintor	10,00 ±5,08	46ab	8,62 ±5,28	47ab
8		Proteus	9,11 ±4,00	51ab	10,41 ±5,28	36ab
9		Biscaya	6,97 ±3,54	63ab	7,61 ±2,97	53ab
10	Neemazal	Neemazal	10,97 ±4,27	41ab	13,67 ±6,94	15ab
11	Proteus		13,16 ±5,24	29ab	14,56 ±5,76	10ab
12	Proteus + Wet.		1,81 ±1,61	90c	1,86 ±3,31	88c
13	Radiant SC		8,17 ±3,76	56b	9,34 ±4,46	42ab
14		Hunter SPU + Wet.	13,61 ±6,21	27ab	14,84 ±6,93	8a
15	Mospilan		3,09 ±2,18	83c	3,06 ±2,31	81c
16		Mospilan	2,47 ±1,82	87c	2,19 ±1,89	86c

Skupina	Rok	Napadení (%)	Účinnost (%)	Napadení * (%)	Účinnost * (%)
Ekologické přípravky	2018	3,43	48	6,35	58
	2019	9,49	51	10,75	33
Neonikotinoidy	2018	4,31	61	5,91	54
	2019	7,42	40	8,51	53
Pyretroidy	2018	2,66	38	3,15	29
	2019	7,07	38	7,63	47
Kombinace neonikotoniů a pyretroidů	2018	2,55	36	4,03	37
	2019	7,49	40	8,21	51

Sója - svilušky (*Tetranychus atlanticus*, *T. urticae*) a babočky

- Reálná hrozba (kopřiva, spinerotetramat)
- Migruje do porostů sóji z okrajů v průběhu června (druhovú skladbu okrajů hraje roli; způsob udržování okrajů hraje také významnou roli)
- Napadení porostů se vždy šíří z okrajů
- Roztočí sají na rubových stranách listů
- Délka vývoje jedné generace: 15–8 dní (20 °C), 30 dní (12 °C)
- Jednotlivé generace se překrývají (vajíčka, larvy i dospělci se vyskytují na rubech listů současně)
- Základem je zjistit napadení včas** – symptomy poškození se objevují později – v tomto čase samičky již kladou (monitoring – lupa je nezbytná) velikost: 0,4–0,6 mm)
- Cíl:** zaznamenat roztoče v porostu
- včas a případný postřik směřovat jen do okrajové zóny
- U nás již začínají být
- ekonomicky významným
- škůdcem

Lupina: larvy květilek (*Delia platura*) na kořenech

- ❧ Larvy jsou škodlivým stadiem
- ❧ mohou snížit vzcházivost až o 40 %
- ❧ Samičky kladou vajíčka krátce po setí na půdu
- ❧ Larvy ničí obsah zasetých semen, dostávají se do hypokotylu, ničí dělohy vynášené nad povrch půdy
- ❧ Vzešlé poškozené rostliny již většinou neodumřou – ale zůstávají handicapované po celý vývoj
- ❧ Půdy s vyšším obsahem organických látek a vody jsou pro květilký atraktivnější
- ❧ Jediná známá účinná metoda je moření semen (testován: chlorpyrifos-ethyl, thiamethoxam, tefluthrin) – u nás **neregistrováno**,
- ❧ postřik spirotetramat

Choroby luskovin

 Virózy

 Kořenové a krčkové choroby a bílá hniloba luskovin

 Původci chorob poškozující semena (osivo)

 Listové choroby luskovin

Nejčastěji se vyskytující virózy u luskovin

Hrách

- BYMV – žlutá fazolová mozaika
- PEMV – výrůstková mozaika hrachu
- PSbMV – semenem přenosná mozaika hrachu
- BLRV – virus svinutky hrachu a bobu

Sója

- SMV – virová mozaika sóje (přenos semeny, mšicemi)
- BYMV

Bob

- BYMV
- BBTMV – virová výrůstková mozaika bobu
- BBLRV – virové svinování listů bobu
- PSbMV , PEMV
- AMV

Lupina

- BYMV
- CMV – virová mozaika lupiny

Ochrana proti virózám

- 🌿 Časné setí
- 🌿 Setí zdravého osiva
- 🌿 Výběr rezistentních odrůd
- 🌿 Monitoring
- 🌿 Udržování populace mšic v nízkých počtech
- 🌿 Práh škodlivosti u hrachu – 3 mšice (samičky + nymfy)/rostlinu
- 🌿 Používání registrovaných insekticidních přípravků
- 🌿 Pěstování ve směskách s obilovinami

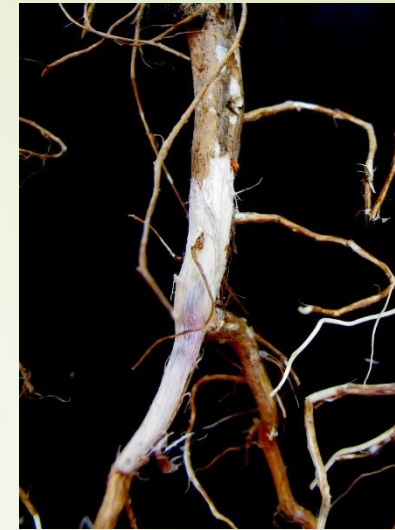
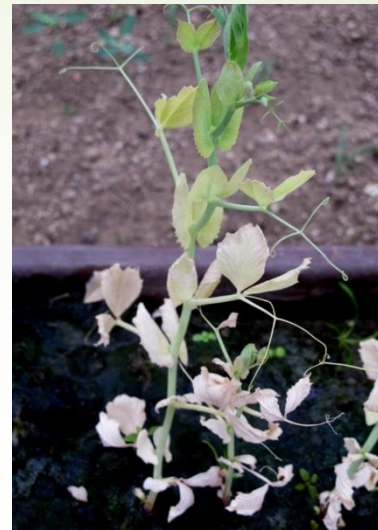

Kořenové a krčkové choroby luskovin a bílá hniloba

Komplex půdních patogenů

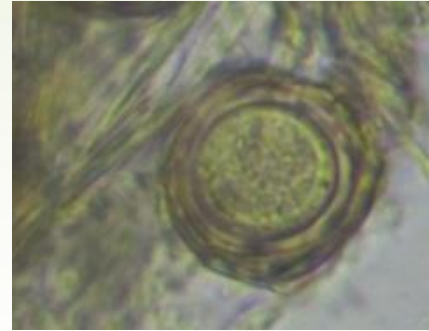
- 🌿 *Aphanomyces euteiches*
- 🌿 *Fusarium* spp.
- 🌿 *Rhizoctonia solani*
- 🌿 *Thielaviopsis basicola*
- 🌿 *Phoma pinodella*
- 🌿 *Cylindrocarpon destructans*
- 🌿 *Corynespora cassiicola*
- 🌿 *Pythium* spp.

Bílá hniloba: *Sclerotinia sclerotiorum*

Kořenové a krčkové choroby - ochrana

- ✔ Dodržování osevních postupů
- ✔ Vhodná volba pozemku
- ✔ Zamezit utužení půdy
- ✔ Tolerantní odrůdy
- ✔ Fungicidní moření
- ✔ Aplikace biologických přípravků na bázi mykoparazitických hub

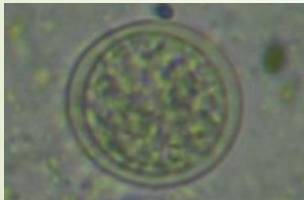
Aphanomyces euteiches

Fusarium solani

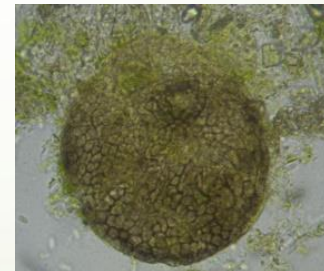
Cylindrocarpon destructans

Pythium ultimum

Thielaviopsis basicola

Phoma pinodella

Rhizoctonia solani

Nejčastější původci chorob poškozující semena v ČR

Hrách: askochyta komplex (*Ascochyta pisi*, *Mycosphaerella pinodes*, *Phoma pinodella*), plíseň hrachu (*Peronospora pisi*), plíseň šedá (*Botrytis cinerea*), fusaria

Sója: *Phoma exigua* var. *sojicola*, bílá hniloba (*Sclerotinia sclerotiorum*), spála lusků a stonků (*Diaporthe sojae*)

Lupina: antraknóza lupiny (*Colletotrichum lupini*)

Bob: strupovitost bobu (*Ascochyta fabae*)

Ascochyta pisi

Mycosphaerella pinodes

Ascochyta fabae

Colletotrichum lupini

Phoma exigua var. *sojaecola*

Peronospora pisi

Oddíl 3 Mezní hodnoty výskytu škodlivých organismů

Pododdíl 1

Tabulka 5.3

Plodina	Škodlivý organismus	Kategorie	Normovaná hodnota ³⁷	Hraniční hodnota ³⁸
Bob obecný	<i>Ascochyta fabae</i> Speg.	SE, E	3%	10%
		C	7%	15%
Hrách polní (včetně pelušky)	<i>Ascochyta</i> spp.	SE, E	3%	10%
		C	7%	15%
	<i>Fusarium</i> spp.	SE, E, C	7%	20%
Lupina	<i>Colletotrichum</i> spp.	SE, E	0%	-
		C	2%	-

37 - Je-li výskyt škodlivých organismů vyšší než normovaná hodnota, lze osivo uznat pouze pod podmínkou účinného namoření.

38 - Jestliže výskyt škodlivých organismů přesáhne hraniční hodnotu, nesmí být zkoušená partie použita jako osivo.

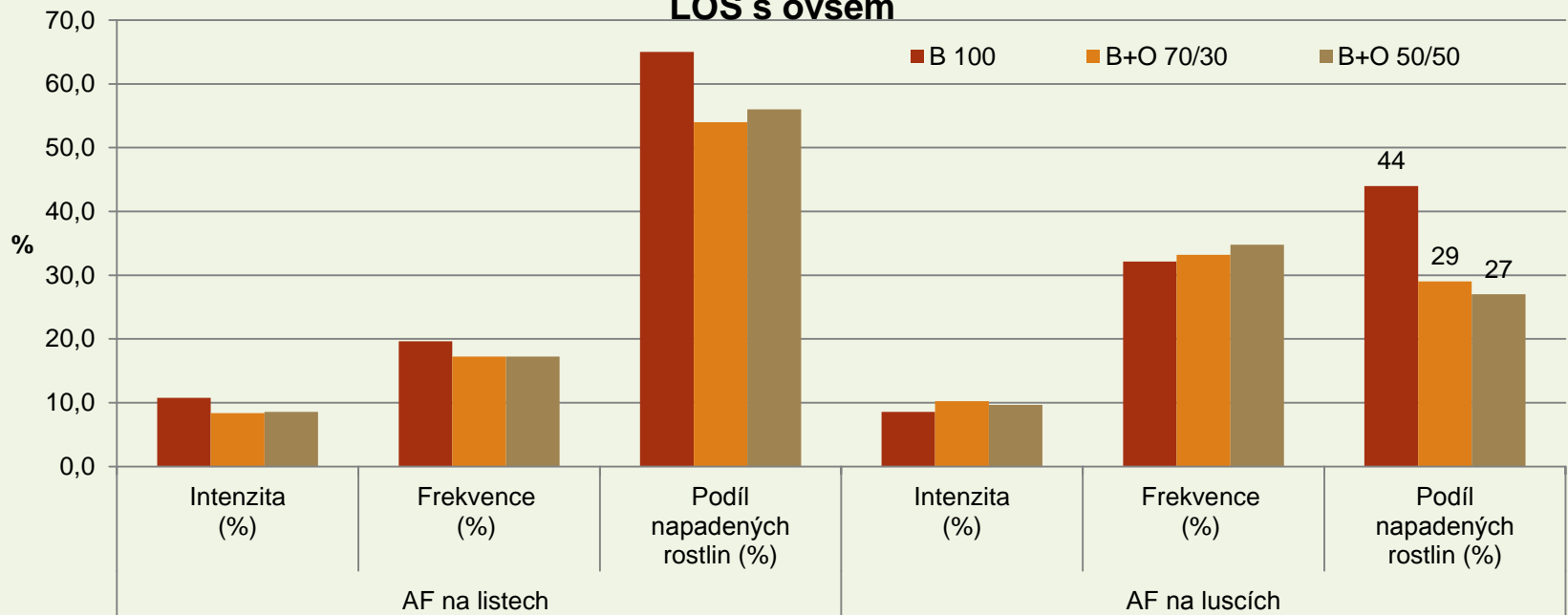
Sója	<i>uPseudomonas syringae</i> pv. <i>glycinea</i> (Coerper) Young, Dye & Wilkie nesmí být v rámci vzorku s min. 5 000 semeny na partii, rozděleného do 5 dílčích vzorků, počet dílčích vzorků napadených vyšší než 4		SE, E, C	
	<i>Phomopsis complex</i>		SE, E, C	15%

Nejčastější původci chorob poškozující semena v ČR

Ochrana

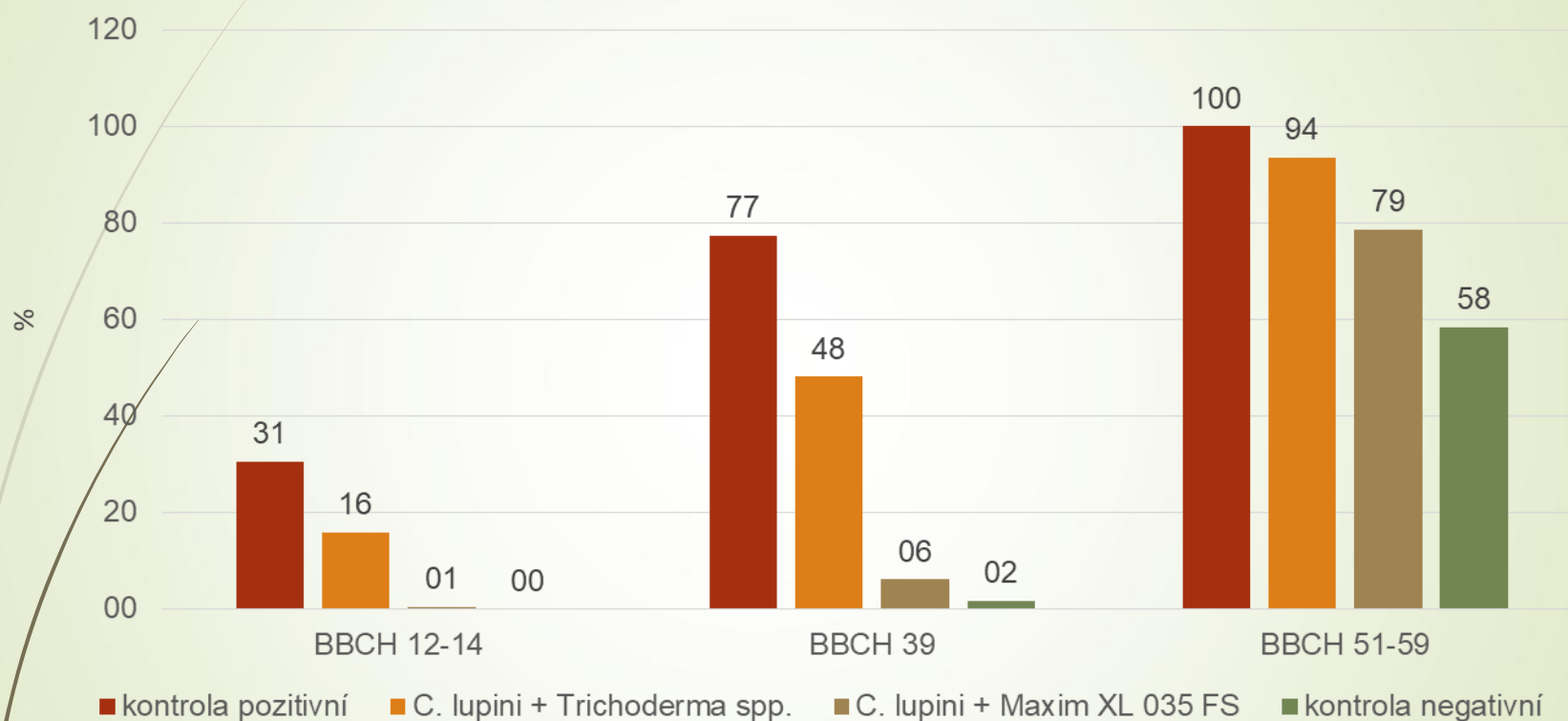
- 🌱 Zdravé certifikované osivo !!!
- 🌱 Rezistentní nebo tolerantní odrůdy
- 🌱 Rotace plodin
- 🌱 Moření osiva
- 🌱 Včasná fungicidní ochrana při prvních příznacích; sekundární infekce
- 🌱 Pěstování luskovin ve směsích s obilovinami

Výskyt *A. fabae* na listech a luscích bobu pěstovaného v monokultuře a v LOS s ovsem

Vliv ošetření semen lupiny bílé sporami hub rodu *Trichoderma* na výskyt primární infekce antraknózy ve srovnání s fungicidním mořidlem Maxim XL 035 FS v nádobovém pokusu 2021

Podíl rostlin s příznaky napadení antraknózy v nádobovém pokusu 2021

U všech variant, kromě negativní kontroly byla provedena umělá infekce semen sporovou suspenzí *Colletotrichum lupini*

BBCH 12–39 = primární infekce; BBCH 51–59: primární + sekundární infekce

Účinnost fungicidních přípravků na výskyt antraknózy u lupiny bílé (Amiga) v roce 2021

Varianta moření osiva	Varianta foliární aplikace	BBCH 67 28. 6.	BBCH 73-75 8. 7.	BBCH 79* 22. 7.	BBCH 80-85* 12. 8.
Maxim XL 035 FS	Amistar Xtra	93,2	83,8	58,7	24,0
Maxim XL 035 FS	Teb-azol	95,5	73,5	30,7	21,3
Maxim XL 035 FS	Amistar	100,0	70,6	45,3	18,7
Maxim XL 035 FS	Askon	100,0	66,2	32,0	14,7
Gliorex	Serenade ASO	100,0	64,7	12,0	5,3
Maxim XL 035 FS	Propulse	79,5	54,4	10,7	2,7
Maxim XL 035 FS	kontrola	47,7	45,6	7,5	2,3
Maxim XL 035 FS	Serenade ASO	95,5	32,4	2,7	1,3
kontrola	kontrola	0,0	0,0	0,0	0,0

17.6. BBCH 65
30.6. BBCH 67
26.7. BBCH 79

*rostliny s napadenými lusky

Listové choroby luskovin

- ❧ **Rzivost** (*Uromyces pisi*, *Uromyces viciae fabae*)
- ❧ **Padlí** (*Erysiphe pisi*)
- ❧ **Hnědá (čokoládová) skvrnitost bobu** (*Botrytis fabae*, *Botrytis cinerea*)
- ❧ **Cerkosporová skvrnitost bobu** (*Cercospora zonata*)
- ❧ **Septoriová skvrnitost sóje** (*Septoria glycines*)
- ❧ **Bakteriální spála sóje** (přenos osivem)
- ❧ **Plíseň hrachu, sóje** (*Peronospora pisi*, *P. manshurica*) – poškození semen + přenos osivem

Uromyces viciae fabae

Erysiphe pisi

Bakteriální spála

Septoria glycines

Cercospora zonata

Peronospora pisi

Listové choroby luskovin - ochrana

- 🌱 Vhodná volba odrůdy (př. odrůda Abarth u hrachu – rezistence k padlí)
- 🌱 Včasné setí (padlí)
- 🌱 Foliární ochrana registrovanými fungicidy při prvních příznacích

Účinné fungicidní látky v POR registrované v ČR do luskovin

Název účinné látky	Plodina	Škodlivý činitel	Dávka
Azoxystrobin	lupina	antraknóza	1 l/ha
	hrách	strupovitost hrachu	1 l/ha
	lupina, hrách cukrový a dřeňový	antraknóza lupiny, antraknóza hrachu, plíseň hrachu, sklerotiniová hniloba hrachu	1 l/ha
Azoxystrobin, cyprokonazol	lupina, hrách dřeňový, fazol obecný	antraknóza, rez, hlízenka	1 l/ha
Bacillus subtilis kmen QST 713	hrách na zeleno a na lusky, hrách na zrno, fazol na lusky a na zrno, sója, lupina, bob, peluška	plíseň šedá, hlízenka obecná	4–8 l/ha
Bacillus pumilus QST 2808	luskoviny, sója	padlí	2–4 l/ha
Boskalid	hrách a bob na lusky, fazol keříčkový a pnoucí na lusky, fazol keříčkový	Plíseň šedá, hlízenka obecná	1 kg/ha 1–2 kg/ha
Boskalid + Pyraclostrobin	sója luštinatá	hlízenka obecná, spála lusků a stonků sóje	1 l/ha
Coniothyrium minitans kmen CON/M/91-08	luskoviny	hlízenka obecná	2–4 kg/ha
Cyprodinil, Fludioxonyl	hrách lupina	Plíseň šedá	0,5–1 kg/ha 1 kg/ha
Difenokonazol + Fluxapyroxad	hrách setý čerstvý	strupovitost hrachu	2 l/ha
Fluopyram	hrách, fazol	sklerotiniová hniloba hrachu, plíseň šedá, bílá hniloba fazolu	0,5 l/ha
Hydroxid měďnatý	fazol na lusky	antraknóza fazolu	2 kg/ha
Mankozeb	fazol semenné porosty	antraknóza fazolu	2 kg/ha
Oxichlorid měďnatý	fazol na lusky, fazol na zrno	antraknóza fazolu	4 kg/ha
Pythium oligandrum M1	hrách, lupina, sója	houbové choroby, antraknóza hrachu, antraknóza lupiny, sklerotiniová hniloba lupiny a sóje	0,5–1 kg/t osiva 100 g/ha
Síra	hrách	padlí	5 kg/ha
	hrách polní	padlí	1,5 kg/ha
Síran měďnatý zásaditý	fazol na lusky	antraknóza fazolu	5,3 l/ha
Tebukonazol	bob	rez bobu, hnědá skvrnitost	1,25 l/ha

Herbicidní ošetření luskovin

Termíny aplikace herbicidů

Předset'ová aplikace

- v praxi minimálně využívané

Preemergentně

- hojně využívaná, závislost na dokonalé přípravě půdy a vláhových podmínkách (slabší účinnost v případě sucha), zpravidla vysoce selektivní přípravky, u části přípravků (např. STOMP 440, aj.) významná účinnost na ECHCG

Časně postemergentně

- také hojně využíváno, použití eliminuje problémy se suchem při zachování dobré herbicidní účinnosti, nutnost správné aplikace pro zachování selektivity

Postemergentně

- provádění opravných či doplňkových herbicidních zásahů

Před sklizňová aplikace (neselektivní herbicidy, desikanty)

Hrách setý

Hrách setý - herbicidní ochrana porostů

204 registrovaných POR

(stav říjen 2024) – dle registračního čísla

Struktura:

- 🌿 9 účinných látek – dvouděložné
- 🌿 2 úč. I. neselektivních herbicidů
- 🌿 3 úč. I. graminicidy

Hrách setý - herbicidní ochrana porostů

Účinné látky herbicidů:

🌱 Úč. I. – pendimethalin (STOMP 400)

🌱 Úč. I. – pendimethalin + imazomox (ESCORT NOVÝ)

🌱 Úč. I. – bentazone (BASAGRAN)

🌱 Úč. I. – Pyridate (Lentagran)

🌱 Úč. I. – Klomazon (Command 36 SC)

🌱 Úč. I. – MCPB (Butoxone)

🌱 Úč. I. – aclonifen (BANDUR)

Hrách setý – graminicidní přípravky

Počet účinných látek: 5

 AGIL 100 EC – propaquizafop

 FOCUS ULTRA – cycloxydim

 FUSILADE FORTE 150 EC – fluazifop-P-butyl

 GARLAND FORTE – propaquizafop

 GRAMIN – quizalofop-P-ethyl

 PANTERA 40 EC (PANTERA QT) – quizalofop-P-tefuryl

 STRATOS ULTRA – cycloxydim

 TARGA SUPER 5 EC – quizalofop-P-ethyl

Hrách setý – graminicidní přípravky

Cílové plevely především: ECHCG, AGRRE, AVEFA

Zásady používání:

- 🌱 Aplikace POST na vzešlé plevely
- 🌱 Možnost regulace AGRRE v předplodině (předsklizňová aplikace), popř. v meziporostním období – neselektivní herbicidy
- 🌱 Dávkování 1N – jednoleté (ECHCG, AVEFA, výdrol obilniny aj.), 2N víceleté (AGRRE)
- 🌱 Z důvodu obsahu smáčedel v graminicidech není vhodný T-mix s herbicidy proti dvouděložným plevelům
- 🌱 Doporučený postup při nutnosti současného řešení regulace dvouděložných i jednoděložných plevelů: 1. herbicid dvouděložné, následně za cca 2–3 dny herbicid jednoděložné

Hrách setý – neselektivní herbicidy

Cílové rostliny: zelené plevely + kulturní rostlina

Zásady používání:

- 🌱 Aplikace glyphosatu (systemický účinek na vytrvalé plevely (CIRAR, AGRRE, aj.), výhoda pro následnou plodinu, aplikace cca 10–14 dnů před plánovaným termínem sklizně. Nevhodné pro semenářské porosty!!!
- 🌱 Teplé počasí podporuje účinnost neselektivních herbicidů.
- 🌱 Srážky 1 hod. po aplikaci již nesnižují účinnost přípravku

Sója luštinatá

Sója luštinatá – herbicidní ochrana porostů

49 registrovaných POR

(stav říjen 2018) – dle registračního čísla

Struktura:

🌿 8 účinných látek – dvouděložné
(úč. látky: *bentazone*, *dimethenamid-P*,
imazamox, *metribuzin*, *pethoxamid*,
pendimethalin, *flumioxazine*)

🌿 2 úč. I. neselektivních herbicidů

🌿 2 úč. I. graminicidy

🌿 Připravená minoritní indikace (úč. I.
clomazone)

Sója luštinatá

herbicidní ochrana porostů

 Minoritní registrace – AGRITEC, s.r.o.

 FRONTIER FORTE

 OUTLOOK (MATIN, CHEAL, GASPA, POLPE, ECHCG)

 (úč. I. dimethenamid-P)

 Dávkování (1,2–1,4 l/ha PREE)

Lupina -

herbicidní ochrana porostů

17 registrovaných POR

(stav říjen 2020) – dle registračního čísla

Struktura:

- 🌱 4 účinných látek látky (aclonifen, pyridate, prosulfocarb, pendimethalin)
- 🌱 Připravená minoritní indikace (úč.l. clomazone)
- 🌱 1 graminicid: Select Super (clethodim) pouze lupina bílá a modrá

Lupina

Lupina bílá × Lupina úzkolistá × Lupina žlutá

(Lupina úzkolistá významně citlivější vůči používaným herbicidům)

Základem **preemergentní** ošetření:

🌱 úč. I. pendimethalin (STOMP 400 SC, aj.)

🌱 úč. I. aclonifen (BANDUR) – lupina bílá

🌱 úč. I. S-metolachlor (DUAL GOLD 960 EC)

Postemergentní ošetření:

🌱 Úč. I. (LENTAGRAN WP) – od BBCH 13 (pouze lupina žlutá)!!!

Bob obecný

Bob obecný – herbicidní ochrana porostů

10 úč. látek

(stav říjen 2024) – dle registračního čísla

Struktura:

- 🌱 5 účinné látky – dvouděložné
(úč. látky: *aclonifen*, *bentazone*,
clomazne...)
- 🌱 2 úč. I. neselektivních herbicidů
- 🌱 3 úč. I. graminicidy (propachizafop)

Shrnutí pokusů s herbicidem CORUM (bob obecný) = **Minulost!**

- 🌱 Výborná nebo velmi dobrá herbicidní účinnost (97–100 %) – CHEAL, MATIN, ECHCG, POLCO, VIOAR aj.
- 🌱 Fytotoxicita ve všech termínech (A, B, C)
- 🌱 Bob je obecně citlivější vůči postemergentně aplikovaným herbicidům
- 🌱 Projevy fyto: retardace růstu rostlin, mírná chloróza (prosvětlení rostlin a porostu), u části listů zasychání špiček.
- 🌱 Aplikace ve vyšších růstových fázích – vyšší hodnoty fytotoxicity
- 🌱 Odeznění fytotoxicity cca 14 dnů
- 🌱 Nově rostoucí listy již bez příznaků fytotoxicity
- 🌱 Nepřímá korelace termín ošetření × výnos
- 🌱 Standard BASAGRAN – nejvýraznější fytotoxicita (retardace růstu, nekrózy okrajů listů, negativní vliv na výnos)

Děkuji za pozornost.

Jaroslav Šafář, Ph.D.
Senior Research Scientist

AGRITEC
Zemědělská 2520/16
787 01 Šumperk
the Czech Republic
www.agritec.cz

mobile: +420 725 936 829
phone: +420 583 382 203
fax: +420 583 382 999
e-mail: safar@agritec.cz